

Життєвий та науковий шлях Марка Григоровича Крейна

Овчаренко Олена Валеріївна

(Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського")

E-mail: lena_rum@ukr.net

Народився М.Г. Крейн 3 квітня 1907 року в Києві в багатодітній (мав трьох братів та двох сестер) ремісничій родині. Зацікавлення математикою проявилось з ранніх років. В тринадцятирічному віці почав слухати лекції одного з молодих тоді вихованців знаменитої Київської алгебраїчної школи – професора Бориса Миколайовича Делоне (згодом члена-кореспондента академії наук СРСР). З 14 років починає брати участь у роботі Київського алгебраїчного семінару професора Дмитра Олександровича Граве. В сімнадцятирічному віці переїздить до Одеси. За однією з версій причиною переїду було бажання почати самостійне доросле життя і вступ до Одеського циркового училища. Але тут чекала відмова і юнак почав замислюватися над кар'єрою моряка. Більш ймовірною причиною переїзду до Одеси було те, що за два роки до цього у 1922 році до Одеси переїхав працювати вихованець Київської алгебраїчної школи – Микола Григорович Чеботарьов. Після виступу М.Г. Крейна на семінарі М.Г. Чеботарьова з доповіддю про свої наукові результати було прийнято рішення відразу зарахувати юного дослідника до аспірантури, без диплому про вищу освіту. Науковим керівником Крейна став професор М.Г. Чеботарьов. З цього часу розпочинається стрімка наукова кар'єра молодого математика: після закінчення аспірантури, в 22 роки, він стає доцентом, а в 26 років – професором. В 32-річному віці його обирають членом – кореспондентом Академії наук України. Працював в навчальних та науково-дослідних закладах Одеси, Харкова, Києва. На початку 50-х років минулого століття, після так званої справи лікарів, в Радянському Союзі розпочалася антисемітська компанія. Це не могло не відбитися на долі Марка Григоровича. В 1954 році він зайняв посаду завідувача кафедри теоретичної механіки в Одеському інженерно-будівельному інституті, що очевидним чином не відповідало Значимості М.Г. Крейна як математика. Працював він на цій посаді аж 20 років. В 1974 році керівництво вирішило відправити М.Г. Крейна на пенсію, але втрутилася математична громадськість Країни і він був зарахований на посаду провідного наукового співробітника Південного відділення АН України. На цій посаді працював до самої смерті 17 жовтня 1989 року. Наукова спадщина М.Г. Крейна велика та значима. Він є автором близько 300 наукових праць, в тому числі 8 монографій, які перекладалися і видавалися в найбільш престижних видавництвах світу. Спектр наукових інтересів Крейна дуже широкий: алгебра, функціональний аналіз, теорія функцій, теорія інтегральних та диференціальних рівнянь, математична фізика, аналітична механіка. Особливо відомий своїм вкладом у розвиток методів функціонального аналізу, теорії операторів в функціональних просторах, пов'язаних з конкретними проблемами математичної фізики. Напевне, не буде перебільшенням сказати, що значна частина сучасної математики має свої корені в дослідженнях Крейна.